

การเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังสถานการณ์ การแพร่ระบาดของ COVID-19

ดร.วรวิทย์ ทองขาว

นักวิชาการสุขาภิบาลชำนาญการ เทศบาลตำบลกำแพง

อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Received February 2, 2022, Revised March 11, 2022, Accepted March 6, 2022

บทคัดย่อ

การเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวางแผนทำให้เกิดกระบวนการตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานที่ดีที่สุดล่วงหน้าด้วยความมีเหตุผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ การใช้ปัจจัย และการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน และเป็นการเชื่อมโยงระบบการตัดสินใจของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างบูรณาการ ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์กรทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือ และยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่ มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร์จึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบ (System approach) เข้ามาในองค์กรยุคปัจจุบัน เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์การที่ ชัดเจน และยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้นเป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน และไม่มององค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผนดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการที่ดี มุ่งไปสู่ความต้องการเพื่อพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น และวิธีการวางแผนที่ถูกต้องเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเสริมพลัง, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, การเฝ้าระวัง

Empowering local governments in surveillance of the COVID-19 epidemic situation

Dr.Worawalan Thongkaw

Sanitary Technician, Expertise Kamphaeng Subdistrict Municipality, La-ngu District Satun Province

Abstract

Empowering local government organizations Through planning, there is a process of deciding the best course of action in advance with a rational determination of the objectives, the use of factors and systematic actions as to what, where, when and who acts to achieve it. Objective outcomes or mutually desired outcomes and is a link to the decision-making system of various departments together in an integrated way causing acceptance of new ideas into the organization due to the philosophy of planning and accept no change There is something eternal that has led to the adoption of a system approach to the present day organization. This is to reduce the waste of redundant agencies because planning gives a clear overview of the organization and is also helpful in organizing the organization to be more suitable for the nature of work. Duplicate and no organization can be successful without planning, so planning is the first priority task of a good management process. Focusing on the need for better community development and correct planning methods for effective implementation of the plans.

Keywords: Empowerment, Local Administrative Organization, Surveillance

บทนำ

ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และอีกหลายประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ซึ่งขณะนี้กระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศให้โรค COVID-19 เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 การเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเฝ้าระวังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ตระหนักว่าอาจเพิ่มความรุนแรง และอาจเกิดการระบาดในวงกว้างได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้หามาตรการแนวปฏิบัติเรื่องการจัดทำแผนรองรับการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID- 19) ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดในอนาคต

ประเทศไทยมีตำบลกว่า 7,000 แห่งทั่วประเทศ ในแต่ละแห่งมีกลไกอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โรงพยาบาลสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) สมาองค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไป ภาวคิทั้งหมดที่ร่วมหารือเห็นตรงกันว่า ทุกหน่วยงานจำเป็นต้องประสานทั้งหมดนี้เพื่อร่วมกันหาแนวทางการจัดการ กำหนดบทบาท และสร้างมาตรการทางสังคม เช่น การเฝ้าระวังในระดับชุมชน ตำบล ครอบครัว บุคคล การรับมือกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การดูแลกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ ได้ โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดให้สอดคล้องตามบริบทของตนเอง และสามารถใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นในการดำเนินการได้เลยทั้งกองทุน โดย สข. และภาคีเครือข่ายก็ได้เตรียมสนับสนุนการทำงานในระดับต่าง ๆ ด้วย ระดับตำบลไม่สามารถรับมือเรื่องนี้ได้ตามลำพังได้ จึงจำเป็นต้องมีกลไกระดับจังหวัดและอำเภอมาหนุนเสริม โดยจะมีสมัชชาสุขภาพจังหวัดเป็นแกนประสานเพื่อจัดวางหรือ ในระดับจังหวัดภาคส่วนที่เข้าร่วมประกอบด้วย กรรมการจังหวัด ภาควิชาการ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม ส่วนระดับอำเภอมีคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ (สสอ.) โรงพยาบาลอำเภอ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อสร้างมาตรการหนุนเสริมและส่งต่อข้อมูลไปยังระดับประเทศ นำเสนอข้อเสนอเชิงนโยบาย ขณะเดียวกันก็ต้องสนับสนุนปฏิบัติการในระดับตำบล

ผลจากการปรึกษาหารือจากหลากหลายองค์กรก่อเกิดเป็นมติร่วมภายใต้ชื่อ “รวมพลังพลเมืองตื่นรู้ ช่วยชาติสู้ภัยโควิด-19” ดังที่กล่าวไว้แต่ต้น เชื่อมร้อยมาตรการของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในแนวราบและแนวตั้ง (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, <https://www.nationalhealth.or.th>) โดยให้เครือข่ายหน่วยงานส่วนกลางสนับสนุนการขับเคลื่อนของภาคีเครือข่ายและหน่วยงานในพื้นที่ กระทรวงสาธารณสุข และกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจะทำการสนับสนุน พชอ. ทุกแห่งภายใต้งบประมาณเดิมของ สสส. นอกจากนี้ ยังจะมีการสร้างทีมวิทยากรพี่เลี้ยงระดับอำเภอโดยการสนับสนุนทางวิชาการ และงบประมาณจาก สสส. สปสช. และ สข. เพื่อสนับสนุนการทำงานของ รพ.สต.และ อปท.ใช้เวทีพูดคุยที่เกิดขึ้นสร้างข้อตกลงร่วมของประชาชนหรือธรรมนูญประชาชนสู้ภัยโควิด 19 และสนับสนุนให้ทุกตำบล ทุกชุมชนหมู่บ้านสรุปบทเรียนและพัฒนาข้อตกลงร่วมอย่างต่อเนื่องเพื่อรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินอื่นๆ ในอนาคตการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 เป็นสถานการณ์ที่สังคมไทยไม่เคยเจอ อาจเป็นวิกฤต แต่เราทุกคนจะผ่านมันไปได้ และจะแตกดอกออกผลเป็น “พลเมืองตื่นรู้ ชุมชนเข้มแข็ง” ที่มีความพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างยั่งยืนต่อไป

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมตามเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556 – 2561) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้ดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยกำหนดให้มีการจัดหาคณะกรรมการจัดซื้อ จัดจ้างจากตัวแทนชุมชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยผ่านช่องทางหรือกลไกในการร่วมเป็นคณะกรรมการในการ ตรวจสอบ การจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกชั้นตอน ซึ่งหมายความว่าประชาชนสามารถมีโอกาสในการ ได้รับข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น ได้เรียนรู้การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม หรือการบริหารราชการในระบบเปิดจาก การปฏิบัติจริง เทศบาลสามารถพัฒนาระดับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐมาก ขึ้น เพื่อกระตุ้นการปรับเปลี่ยนสู่การบริหารราชการที่เปิดเผย โปร่งใส เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาระบบ ราชการเพื่อตอบสนองความต้องการ และเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ การสร้างพลังชุมชน (Community Empowerment) เป็นระบบคุณค่า และเป็นกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคม ที่ส่งเสริมให้บุคคล และชุมชน นำศักยภาพของตนเอง และภูมิปัญญาของชุมชนมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน

การส่งเสริม และการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวข้องกับหลาย องค์ประกอบ และหลาย ฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรท้องถิ่น อันได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ฝ่ายข้าราชการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากร เหล่านี้มีบทบาทและต้องทำหน้าที่ของตนอย่างเข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้าง แนวคิดประชาธิปไตยและการมี ส่วนร่วมโดยให้มีการกระบวนการสอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้มีการกระจาย อำนาจ การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตอบสนองความต้องการของ ประชาชน ตลอดจนมีการถ่วงดุลอำนาจ ระหว่างฝ่ายสภากับฝ่ายบริหาร และที่สำคัญส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการเสนอแก้ปัญหา รวมถึงการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เล็งเห็น ถึงความสำคัญของบทบาทของสภาท้องถิ่น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน เพื่อดำเนิน กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ สมาชิกสภาท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการใช้อำนาจหรือปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดความสมดุลในการ บริหารงานการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อทำแผนแม่บทชุมชนน้อยๆ การสร้างพลัง (Empowerment) เป็นรูปแบบหนึ่ง ที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย กระบวนการเรียนรู้ และผู้ที่ทำงาน ด้านการพัฒนาสังคม และชุมชน จะได้ประยุกต์ใช้ต่อไป

การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการเกี่ยวกับบุคคลถือว่าเป็นสิ่งสำคัญหรือเป็นหัวใจของ องค์กรจึงมักจะกำหนด หน้าที่ของงานเป็นเรื่อง ๆ การวางแผนนโยบาย การวางแผน การวางระเบียบ และ ข้อบังคับที่ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ขององค์กร จึงได้กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบ กำกับดูแลการ บริหารงานบุคคลขององค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การ บริหารงานบุคคลเป็นไปอย่าง โปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

การสร้างพลังชุมชน เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาชุมชน ไม่เพียงก่อให้เกิดการเรียนรู้ แบบ มีส่วนร่วมเท่านั้น ยังต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างต่อเนื่อง ในการร่วมคิด ร่วมทำ และ พัฒนาชุมชน เท่านั้นยังไม่พอ ยังก่อให้เกิดพลังการจัดการ และเกิดองค์กรชุมชนขึ้น โดยความสมัครใจ

และมีการจัดการที่ดี โดยสมาชิกชุมชน เป็นผู้บริหารจัดการกันเอง ซึ่งเป็นเสมือนสัญญาประชาคม ในการแสดงพลังชุมชน เป็นศูนย์กลางการประสานงาน ทั้งภายในชุมชน และเครือข่ายภายนอกชุมชน อีกทั้งยังเป็นองค์กรชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนที่ต่อเนื่อง และยั่งยืนต่อไป การสร้างพลัง มิใช่เป็นเพียงเทคนิคการเรียนรู้ ที่จะต้องถูกเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ เช่น เหมาะสมกับเนื้อหา วัตถุประสงค์ จำนวนผู้เข้าอบรม / ประชุม และมีใช่เป็นการนำเอาเทคนิคการเรียนรู้หลายๆ อย่างมารวมกันไว้ แต่การศึกษาเพื่อสร้างพลัง เป็นปรัชญา และทฤษฎีในการจัดการศึกษา ให้แก่บุคคล เนื่องจากเทคนิคการเรียนรู้แบบต่างๆ เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่มย่อย สามารถนำไปใช้กับแนวคิดใดๆ ก็ได้ ผู้สอนที่แนวคิดการสอนแบบดั้งเดิม จะทำให้ผู้เข้าฝึกอบรม / ประชุม ขาดความสนใจ และเกิดการฟุ้งพา หรือถูกลดพลังลงได้ ดังนั้น การนำเทคนิคการเรียนรู้แบบต่างๆ ไปใช้อาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกมีพลัง หรือไร้พลังได้ ขึ้นกับแนวคิด และความสามารถของผู้นำเทคนิคเหล่านั้น ไปใช้ และนำไปใช้กับใคร

การเสริมสร้างพลังชุมชนให้เข้มแข็ง และการเตรียมประชาชน ให้มีความพร้อม รับการเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านจิตใจ เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การเมือง และสานต่อเป็นเครือข่ายของความร่วมมือ ภาครัฐต้องปรับทิศทาง วิถีคิด วิถีทำงานครั้งใหญ่ ในฐานะของวิทยากร กระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) ในการนำการเปลี่ยนแปลง กระตุ้น และเชื่อมประสานให้ประชาชน เกิดความตื่นตัว มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ตนเอง เป็นการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพ ของชุมชน ในการรวมกลุ่มพลัง เพื่อสนองต่อสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน เป็นระบบคุณค่าของสังคม ทำให้ประชาชน หรือองค์กรชุมชน สามารถรวมตัวกันทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถระดมทรัพยากร เสริมการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต

หัวใจของการเสริมสร้างพลังชุมชน

หัวใจของการเสริมสร้างพลังชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยชุมชน องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และวิทยากร ร่วมเรียนรู้ด้วยกัน ก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ เจตคติ และเกิดทักษะในการพัฒนาชุมชน และเกิดโครงสร้างใหม่ ในสังคม หรือชุมชน เพื่อการจัดการ ประกอบด้วย วงจรการวางแผนปฏิบัติ การกำกับ ประเมินผล และการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข มุ่งสู่เป้าหมายเป็นเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมีความเข้มแข็งยิ่ง ๆ ขึ้นไป จะเห็นว่า การส่งเสริมบทบาทของคนไทยทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย เรียนรู้การพึ่งตนเอง และการสร้างพลังชุมชน ให้เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมการตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติในทุก ระดับ นำไปสู่การบูรณาการ และการสร้างความสมดุลของการพัฒนา ระดับบุคคล เชื่อมโยงถึงการมีครอบครัวอบอุ่น สร้างกลุ่มให้มีพลังเข้มแข็ง เพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และประเทศชาติมั่นคง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

การจัดทำแผนชุมชน ทั้งแผนแม่บท ยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการ ประชาชนต้องแสดงพลังการมีส่วนร่วม ร่วมแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ร่วมวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไข ร่วมตัดสินใจกำหนดแผนแม่บท และแผนปฏิบัติการ ร่วมลงมือปฏิบัติตามแผน รวมถึงการเคลื่อนไหวทางสังคม ซึ่งทำให้ประชาชน หรือองค์กรชุมชน สามารถรวมตัวกันทำงานเป็นทีม ซึ่งจะก่อให้เกิดพลัง ในการจัดการที่มีความสามัคคี เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถระดมทรัพยากร ภูมิปัญญา และทุนทางสังคม เพื่อทำกิจกรรมแก้ไขปัญหา เสริมการพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต รวมถึงมีการกำกับติดตาม ประเมินผลในกิจกรรม และทบทวนยุทธศาสตร์ ปรับแผนเป็นระยะ ๆ เป็นวงจรที่ต่อเนื่อง

เฮลรีเกลและโปลคัม (Hellriegel and Plocum, 1992) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นทางการ อันประกอบด้วย การเลือกพันธกิจ และวัตถุประสงค์ขององค์การ การกำหนดวัตถุประสงค์ตามส่วนงาน ต่าง ๆ การเลือกกลยุทธ์วิธีเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ และการตัดสินใจจัดสรรทรัพยากรในการบริหารที่เหมาะสม

แอคคอฟฟ์ (Ackoff, 1970:1-4) ให้ทัศนะว่า การวางแผน หมายถึงการออกแบบสิ่งที่พึงประสงค์ในอนาคต และการกำหนดแนวทางที่มีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุสิ่งที่พึงประสงค์ดังกล่าว และการวางแผนเป็นเครื่องมือของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์

สุทธิพงษ์ วสุโสภาพล ผู้อำนวยการสำนักพัฒนา และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะระดับชาติ กล่าวว่า การขับเคลื่อน เป็น “กลุ่มมติฯ” (ระดมสมองขั้วมติฯ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ) เป็นการบูรณาการเพื่อหนุนเสริมให้ขับเคลื่อนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยภาระหน้าที่ของคณะทำงานขับเคลื่อนในแต่ละมติฯ จะเปรียบเสมือนพี่เลี้ยงที่จะเข้าไปสนับสนุนในสิ่งที่ท้องถิ่นดำเนินการอยู่แล้วให้ทำได้ดียิ่งขึ้น จากข้อมูลรายละเอียดในแบบประเมินประสิทธิภาพของ อปท. (Local Performance Assessment: LPA) ในวันที่ 3 กรกฎาคม 2562

ประจำปี 2562 จัดทำโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทำให้ทราบว่า “งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต” เป็นสิ่งที่ทั้งองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล ตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีค่าน้ำหนักคะแนนมากที่สุด เมื่อเทียบกับงานด้านอื่น ๆ ข้อเสนอจากวงประชุมก็คือ “ในการพัฒนาความร่วมมือ สิ่งแรกที่เราควรทำ คือ ค้นหาแกนนำหรือเจ้าภาพฝั่งประชาชนในพื้นที่ให้เจอก่อน แล้วค่อยเดินเข้าไปคุยกับท้องถิ่น เพราะในหลายเรื่องในหลายประเด็นท้องถิ่นอาจเคยทำไว้แล้ว แต่พับเก็บเอาไว้ ถ้าเรามีคนเข้าไปรู้ เข้าไปคุย เขาก็จะสานงานต่อได้ อีกทั้ง ธรรมชาติของ อบต. คือ มักมองเฉพาะในเขตหรือในพื้นที่ของตัวเองเท่านั้น จะไม่ค่อยสนใจพื้นที่ข้างเคียงสักเท่าใด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) ยังคงต้องขับเคลื่อนมติฯ เจริญนโยบายในภาพใหญ่ควบคู่กันไปด้วย สำหรับในระดับพื้นที่ให้ใช้ศักยภาพจากสมัชชาสุขภาพจังหวัดหรือ เครือข่าย 4PW เป็นหน่วยประสานการขับเคลื่อน” ที่ประชุมมีข้อเสนอต่อแนวทางการบูรณาการขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติฯ ที่เกี่ยวข้องกับ อบต. ใน 5 ประเด็นสำคัญ ประกอบด้วย (1) ทุกมติฯ สามารถเคลื่อนต่อตามแผนการดำเนินงานเดิม เพราะการพูดคุยในวันนี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะไปเสริมให้มีการหนุนกันระหว่างมติฯ (2) ท้องถิ่น คือ เป้าหมายปลายทาง ซึ่งการขับเคลื่อนมติฯ จะต้องไม่เพิ่มภาระ แต่จะไปเสริมโอกาสและสานพลังการทำงานร่วมกับ อบต. (3) ข้อเสนอแนวทางการบูรณาการที่จะยื่นต่อ อบต. ที่รวมทุกมติฯ จะต้องจัดทำให้เป็นชุดเดียวกัน มีทิศทางและจุดร่วมเดียวกัน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจของ อบต. (4) ควรคัดเลือก “ประเด็นที่สามารถเป็นประเด็นบูรณาการร่วม” ที่มีความเกี่ยวข้องกับทุกกลุ่มมติฯ เพื่อให้ อบต. และภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้าใจ โดยกลไกกลางต้องหารือร่วมกัน และโฟกัสไปที่เรื่องที่เคลื่อนแล้วส่งผลต่อเรื่องอื่นๆ ได้ (5) ขอให้ สช. เป็นพื้นที่กลางเพื่อให้เกิดกระบวนการวางแผนต่อไป

ตัวอย่างประเด็นที่หารือและสร้างมาตรการทางสังคมร่วมกันในท้องถิ่น

1. แนวทางการปฏิบัติตนของบุคคล และครอบครัว
2. การเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง และประสานสนับสนุนข้อมูลกับเจ้าพนักงานควบคุมโรคระดับต่าง ๆ
3. การช่วยเหลือดูแล และกันของคนที่ชุมชน ท้องถิ่น สังคม การดูแลกลุ่มเปราะบางต่างๆ ทั้งด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม
4. การจัดการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ให้รองรับคนในชุมชน ท้องถิ่น สังคมได้
5. การจัดการขยะ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะขยะติดเชื้อ
6. การจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ อาสาสมัครต่าง ๆ
7. การจัดกิจกรรมทางสังคม ประเพณี
8. การสื่อสาร วรรณคดี สร้างความรู้ความเข้าใจสู่ประชาชน และสาธารณะ

กลไกและวิธีการในการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม

องค์การหรือเทศบาลตำบล มีกลไก และวิธีการในการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานดังนี้

- 1) การเข้ามามีส่วนร่วมในด้านนโยบาย คือ การเป็นตัวแทนภาคประชาชนในการเป็นกรรมการในชุดต่าง ๆ แนวคิดในการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับนโยบายผู้ที่ทำหน้าที่กำหนด นโยบายในเรื่องของการมีส่วนร่วมต้องสร้างช่องทางที่จะพัฒนาให้เกิดตัวแทนที่แท้จริงจากกลุ่มต่าง ๆ มีกลไก และกระบวนการที่สร้างตัวแทนภาคประชาชนที่เกิดจากคนในพื้นที่ให้ได้

2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ การแสดงบทบาทในฐานะประชาชนในการแสดงประชาพิจารณาเป็นการเพิ่มศักยภาพให้ประชาชนเข้มแข็ง และมีกลไกที่พร้อมเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม

3) การมีส่วนร่วมในการจัดบริการ กฎหมายเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งปัจจุบันมีหลายชุมชนที่พร้อมจะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาชุมชน

4) การมีส่วนร่วมในการบริหารหน่วยบริการหรือเครือข่ายหน่วยบริการในชุมชนของ ตนเอง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การจัดใหม่ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ สนับสนุนกลุ่มต่างๆ ในชุมชน ตลอดจนช่วยกันพัฒนาหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือภาคประชาชนที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการของเทศบาลตำบลที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เช่น การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน การนำความคิดเห็นของประชาชนไปจัดทำแผนแต่งตั้งเป็นกรรมการหรือที่ปรึกษา ให้ร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง และร่วมเป็นกรรมการตรวจรับการจ้างงาน

1) การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยผ่านช่องทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ รายงานประจำปี จดหมายข่าว หอกระจายข่าว การจัดประชุม เว็บไซต์ เป็นต้น

2) การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยผ่าน เวทประชาคม การจัดประชุม ผู้รับฟังความคิดเห็นการร้องเรียน การประชาพิจารณา จัดลำดับความสำคัญของโครงการ/กิจกรรมเพื่อจัดลงในแผนชุมชน เป็นต้น

3) การดึงประชาชนเข้าร่วมโครงการ โดยอาจจัดตั้งเป็นชุดกรรมการต่าง ๆ เป็นที่ปรึกษา และร่วมเป็นสมาชิกในโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ

4) เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาร่วมตรวจสอบ ซึ่งเมื่อมีการแต่งตั้งเป็นกรรมการแล้วก็ต้องตรวจติดตามการทำงานของเทศบาล ร่วมตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น

อีกทั้งสิ่งสำคัญของการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็คือ การกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการปกครองตนเองตามที่รัฐธรรมนูญได้วางหลักการไว้ให้รัฐบาลมอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการกำกับตรวจสอบเท่าที่จำเป็นต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ควรจะวางระบบการติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะส่งเสริมให้การกำกับตรวจสอบจากรัฐบาลเป็นไปตามความราบรื่น โดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการบริหารจัดการตามภารกิจของตน อีกทั้งจะทำให้กระบวนการตรวจสอบของภาคประชาชนมีโอกาสที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองตนเองระดับท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ (ดำรงค์ วัฒนา ,2547:128) การมีส่วนร่วมของประชาชนต้องมีการเปิดโอกาสในทุกระดับ และจะต้องมีมูลเหตุจูงใจในการเข้าไปมีส่วนร่วม ร่วม และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมต้องไม่มีการบังคับ ต้องอยู่บนพื้นฐานความมีเสรีภาพ ความเสมอภาค โดยเจ้าหน้าที่หรือภาครัฐต้องมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนรับข่าวสาร รวมทั้งให้ความรู้ต้องมี ความเคารพ มีความเชื่อ และเข้าใจในประชาชน สร้างจิตสำนึกของความเท่าเทียมกันในสังคม การตระหนักในปัญหา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมรับประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ประชาชนเองต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมพัฒนาของตนเอง ซึ่งทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อชุมชนของตน

การเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการวางแผนสู่กระบวนการตัดสินใจเลือกวิธีการดำเนินงานที่ดีที่สุดล่วงหน้าด้วยความมีเหตุผลในการกำหนดวัตถุประสงค์ การใช้ปัจจัย และการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบว่าจะทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด และใครเป็นผู้กระทำเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกัน และเป็นการเชื่อมโยงระบบการตัดสินใจของหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างบูรณาการ ทำให้เกิดการยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์กรทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือ และยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลงไม่ มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดร์จึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบ (System approach) เข้ามาในองค์กรยุคปัจจุบัน เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์กรที่ ชัดเจน และยังเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์กรให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้นเป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน และไม่ มีองค์กรใดที่ ประสบความสำเร็จได้โดยปราศจากการวางแผนดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจอันดับแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการบริหารจัดการที่ดี

สรุป

การเสริมพลังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยกระบวนการบริหารจัดการนโยบายการดำเนินการพัฒนาเมืองน่าอยู่ และชุมชนน่าอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ได้ให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ประชาชนได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามประเมินผล ร่วมรับผิดชอบในความสำเร็จ และความล้มเหลวของการพัฒนา ทำให้ประชาชน หรือชุมชนได้มีโอกาส เรียนรู้ปัญหาจากการร่วมมือทำงาน โดยการทำงานแบบพึ่งพาตนเองเป็นหลัก ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม คือ ชุมชนจะต้องระบุปัญหา และความต้องการของชุมชน จัดลำดับของปัญหาที่จะต้องดำเนินการ ก่อน-หลัง มีการสร้างวิสัยทัศน์ของชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนาเมืองน่าอยู่แล้ว จึงร่วมกันจัดทำโครงการ / แผนงาน เพื่อการพัฒนา และมีการติดตามประเมินผล โดยชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ผู้บริหารยอมรับที่ประสิทธิภาพของการวางแผน คือ การทำให้บรรลุเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนขณะเดียวกันผู้บริหารก็มุ่งที่จะให้เกิดประสิทธิภาพของการวางแผนด้วยเช่นกัน เพราะต้องการเสียค่าใช้จ่ายต่ำที่สุดรวมทั้งต้องการให้การวางแผนก่อให้เกิดความพอใจแก่บุคคลกรในองค์กรด้วยอย่างไรก็ตามการที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้แผน ที่มีคุณสมบัติดังกล่าวนี้จะต้องรู้จักเลือกหลักการวางแผน และวิธีการวางแผนที่ถูกต้องเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนมีประสิทธิภาพ

มจร

เอกสารอ้างอิง

- ดำรง วัฒนา. (2547). ทฤษฎีองค์การ. เอกสารประกอบการบรรยาย. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ณ กรุงเทพมหานคร, สาขาการบริหารทั่วไปและสาขานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิทยา บวรวัฒนา. (2530). ประสิทธิภาพของหน่วยงานทฤษฎีองค์การสำหรับนักรัฐประศาสนศาสตร์. เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาทฤษฎีองค์การคณะรัฐศาสตรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิพงษ์ วสุโสภาพล, <https://www.nationalhealth.or.th>. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2564.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. <http://www.oic.go.th/Ginfo/moreinfo>. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 2564.
- Ackoff, Russell L. (1970). A Concept of Corporate Planning. New York : Wiley - Interscience.
- Hellriegel, D.Slocum .J.W.and R.W., Woodman (1989). Organizational Behavior .Singapore: Asia Pte Ltd.

